

På patrulje til Norge.

Om det var før eller like etter nyttår 1945, det kan jeg ikke huske. Da fikk jeg plutselig ordre om å innfinne meg på leirkommandantens kontor. Jeg ble ganske forfjamset. Hva galt kunne jeg ha gjort. Jeg ble faktisk redd for at det var noen hjemme som va død. Slike beskjeder var faktisk kommet frem til noen i leiren før. -

Da jeg fikk vite hva det gjaldt, ble jeg om mulig enda mere desorientert: -
 "Du må pakke og reise til Stockholm!" - Det var kommet ordre om at jeg skulle møte på den Kongelig Norske Legasjon i Stockholm på formiddagen neste dag. -

Kommandanten visste heller ikke hvorfor jeg var innkalt. Han var faktisk litt nysgjerrig, og lurte på om jeg som mange andre, hadde bedt om å komme til England. Slike ambisjoner hadde jeg ikke, selv om jeg nok hadde en liten flyver i magen jeg også. -

Senere fikk jeg høre at det i brakka var ymtet om at jeg kanskje var nazist, da jeg ikke kom tilbake. Jeg var nemlig sikker på at jeg skulle det. Derfor tok jeg ikke med meg alt jeg hadde i klesskapet. - Alle i brakka mente det samme, så noen avskjed ble ikke tatt med noen. -

Jeg gikk på toget tidlig om morgenen, og tok det hele som en ekstra opplevelse. Før dette hadde jeg bare vært i Stockholm på gjennomreise. - Da jeg kom fram fant jeg etter litt spørring frem til legasjonen. - Etter å ha presentert meg i resepsjonen ble jeg vist inn til en som het *Jacob Holst*. (Jeg hadde hørt navnet før, og visste at han var fra Harstad.)

Jeg var selvsagt litt spent på hva denne karen ville med meg, for jeg følte meg ikke som noen viktig person. Egentlig følte jeg meg ganske trygg på at noe galt kunne det ikke være, men man kunne jo aldri vite. - Tankene svirret i hvert fall i hodet mitt, mens Holst til og begynne med bare spurte om det hadde vært vanskelig å finne fram, og om forholdene på Voxna. Plutselig spurte han rett ut, ordrett gjengitt: -

"Kan du tenke deg å dra tilbake til Norge, til dine egne hjemtrakter?". - Først trodde jeg at det bare var et innlegg i den vanlige praten. Det kunne ikke være alvorlig ment. -

- Spørsmålet ble i midlertid hengende i luften, så jeg skjønnte at han mente alvor. Jeg tenkte straks på *Honningsvåg*, som jo nå var nedbrent av tyskerne, og holdt kan hende på å ødelegge hele opplegget, ved å nevne det. - Er ikke du fra *Kåfjord i Lyngen*? spurt Holst. Jeg måtte da gi en forklaring på min opprinnelse, og at jeg var født og delvis oppvokst i *Kåfjorddal*. -

Det ante meg at min onkel *Hjalmar Steinnes* måtte være med på dette opplegget. Holst ville ikke bekrefte det, men forklarte bare at dette var et hemmelig oppklaringsoppdrag. De som var uttatt skulle ikke ha noen kontakt med hverandre før de møttes ved grensen mot Finland. Der ville alle bli informert om oppdraget. Under reisen nordover må dere ikke opptre som en gruppe! Så du må mest mulig holde deg for deg sjøl under reisen.

Holst overrakte meg så togbillett til Kiruna, og rekvisisjon på full utrustning, med uniform og polarutstyr. Adressen til et rekvisitalager ble oppgitt. Det jeg da syntes var merkelig, var at jeg ikke fikk noen form for hjelp. Jeg fikk bare alt dette utstyret utlevert over disk. Innklusive en svær reinhårs sovepose og pelsforet jakke. - Med denne oppakningen måtte jeg så gå på en trikk, og finne frem til losjiet som var ordnet. På Stockholmstrikken vakte jeg rett og slett oppsikt, på grunn av den svære oppakningen min. -

Det er ikke mulig å huske detaljert hva som videre hendte, bare at det var veldig hastverk med å komme på toget til *Kiruna*, tidlig dagen etter. -

Det bekymret meg at jeg ikke fikk tid eller lov til å ta kontakt med noen i *Voxnaleiren*. Jeg tenkte på klær og utstyr som lå igjen i klesskapet mitt. - Det var ikke annet å forstå enn at legasjonen ville ordne opp i dette. - Senere fikk jeg vite at ingen på Voxna hadde hørt om min skjebne, eller hvor jeg var havnet. Det jeg hadde liggende der, det så jeg aldri igjen. -

Som jeg nesten hadde regnet med støtte jeg på *Hjalmar Steinnes* på toget. Nå fikk jeg bekreftelse på at han skulle være leder for en patrulje, og at han hadde bedt om å få meg med. Kanskje følte jeg meg litt smigret over at han hadde tatt ut meg. Det var jo kommet så mange dyktige fjellfolk til Sverige. Ikke minst fra Kåfjorddalen. Det som telte til min fordel, mente han, var at han trodde jeg var en bedre skiløper enn mange andre. -

Vi skulle altså tilbake til det samme området som vi bare få måneder tidligere hadde flyktet fra, nemlig *Kåfjorddalen i Lyngen*. - Jeg fikk også vite at vi ikke var direkte underlagt noen militæravdeling, men vi skulle få utlevert våpen og uniformer når vi kom til den finske grensen. -

Det var mildvær og regn da vi gikk på toget i Stockholm. I Kiruna i Nord-Sverige var det 25 kuldegrader, da vi ankom dit etter et døgn's togreise. - Der sto det 5 biler klare for å frakte oss videre. -

Nå først møtte vi alle de som skulle være med på oppdraget, eller oppdragene. - I alt var det 20 mann. Vi var på forhånd delt inn i fire grupper. Det var flere håndplukkede kjentfolk, fra de respektive områder gruppene skulle til. De fire målene vi skulle til i Norge var: *Alta, Kvenangen, Nord-Reisa og altså Lyngen*.

Hver gruppe hadde en leder og en telgrafist, samt en same med 7 kjørere in. Han skulle kjøre frem proviant, telt, soveposer og annet utstyr, samt våpen og amunisjon. I tillegg hadde vi jo også radiosender med batterier. -

Hjalmar Steinnes var selvsagt leder for Lyngenpatruljen, som den ble kalt. *Tor Norderud* fra Oslo var telegrafist. De andre var: *Håkon Rognli* fra Signaldalen og *Peder Olsen* fra Olderdalen, samt undertegnede som altså var den femte. -

De fire gruppene ble så kjørt samlet til *Kuttainen*, en liten grensestasjon mellom Sverige og Finland, like sør for *Karesuando*. Der ble vi inkvartert på en liten gård. -

- Der fikk vi utdelt uniformer og utstyr, samt våpen og amunisjon. - Det ble derfor travel virksomhet. - Alt skulle utprøves, ikke minst våpnene. - Jeg fikk et *Krag Jorgensen gevær*. Det var et fint våpen jeg hadde fått, med flotte utskjæringer og graveringer. - Geværet var sikkert spesiallaget for en eller annen. Jeg hadde nok heller ønsket meg en svensk "Latti" maskinpistol, som noen av de andre fikk, men vi fikk ikke velge. -

Vi syntes nok at det hadde vært kaldt i *Kiruna*, men her var det "dobbel" så kaldt. Det ble faktisk målt 50 (siger og skriver femti) kuldegrader første natta vi var der. På dagen krøp temperaturen opp til 45 grader. -

- For ikke å fryse helt fast måtte vi likevel teste utstyret vi hadde fått utlevert. - Jeg tok meg bare en liten tur på skiene. Det var ikke mye gli på det tråe føret. Da jeg ganske snart kom tilbake var det en som gjorde meg oppmerksom på at jeg var helt hvit på nesetippen, som stakk frem fra finlandshetta. - På den tiden var det vanlig at man skulle gni frostskeer med sne. Det gjorde jeg straks, før jeg gikk inn i varmen. Kan hende gnicket jeg for hardt, så vevet ble skadet. Jeg har nemlig senere hatt lett for å bli rød på nesen i kaldt vær. -

Den tredje dagen ga den verste kulden seg, så pass at vi kunne gjøre oss klar til å dra nordover. Da temperaturen kom opp i ca 30 grader ble det en merkelig følelse av mildvær. -

Alle fire patruljene skulle gjøre seg klar samtidig. Derfor ble det travel virksomhet på gården. - Samene samlet kjørere inene, i alt 28 dyr. Så ble utstyret vårt lastet på sledene. Vappusene syntes det ble tunge lass for reinene, men det var ikke mulig å legge noe av. -

- Jeg syntes det var litt av et syn å se den ene raiden etter den andre dra av gårde, med seks hvitkledde skiløpere som haleheng. NB: Alle patruljene hadde fått en hjelpemann, så hver patrulje besto nå av i alt syv mann. -
- Gruppene skulle skille lag fra starten, for ikke å vekke for mye oppsikt. -

Det var som sagt *Hjalmar* som var leder og kjentmann for gruppa vår, så vi andre måtte bare følge på. Vi visste bare at vi var på vei nordover, mot Norge, og følte spenningen ved det. - Ut på dagen begynte det å sne tett, så det ble tungt for reinene å trekke de fullastede sledene. Til slutt orket ikke reinene mer. På det tunge føret ble det også ganske slitsomt å gå på ski. Derfor måtte vi bare innse at vi ikke kom lengere denne første dagen, - Vi slo da opp de to firemannsteltene. -

Etter at samene hadde funnet en beiteplass for reinen la han seg bare rett ned mellom sledene, med pesken på. "Æ vil sove", sa han, og dro et pledd over seg. - Vi andre krøp for første gang inn i de nye reinhårssoveposene. Alle hadde også fått et reinskinn til å ha under. -

- Jeg lå i posen min og tenkte på at jeg for bare fire måneder siden hadde vært så glad for å ha kommet unna tyskerne. Nå skulle jeg tilbake, samme vei. Riktignok, nå med våpen i hånd, og en viss bakgrunnstrening. - Jeg kan ikke si at jeg følte meg som noen helt, eller som en hevners engel. Dessuten var formålet med denne patruljen nokså uklar for meg ennå. -
- Jeg følte at jeg var redd, redd for å komme i kamp med tyskerne, og fantaserte om det. Jeg hadde jo sett nok til dem i fire år, og hadde kommandoropene deres i ørene. -
- Om natten drømte jeg at jeg lå og siktet på en tysker, men fingeren min var frossen, akkurat som nesen min hadde vært. Jeg klarte ikke å trekke av, og våknet med at handa mi var stukket ut av knepningen på soveposen. Den var iskald. -

Da jeg våknet var *Peder Olsen* forlengst ute av teltet. Han satt og pratet samisk med *Nils*, som samene het. Peder var i starten god å ha med. Han snakket i tillegg til norsk, både samisk og finsk flytende. Han hadde et traust og robust utseende som virket betryggende på en ungdom. Dessuten hørtes han veldig modig ut. -

Vi hadde jo som nevnt fått en til med oss. Det var *Leonhard Koth* fra Skibotn. Han var med som hjelpemann. Han skulle hjelpe *Nils* med reinene og assistere telegrafisten når vi hadde opprettet stasjon. Også han var bevæpnet med gevær. Han og kona hadde vært verter på flyktingemottaket i Keinovopio da jeg kom svømmende over til Sverige. Leonhard var en rolig og sindig kar.

Målet neste dag var å komme frem til et sted som het *Somavuoma*, som lå en knapp dagsmarsj fra norske grensen. Det var der det skulle opprettes en fast stasjon. Så lenge etterpå er det uklart om vi virkelig kom frem dit andre dagen. Jeg tror ikke det, for på grunn av dårlig sikt hadde *Hjalmar* litt problemer med å finne frem til gammen vi skulle til.

I denne torvtekte hytta, eller gammen, skulle vi så ha hovedbase og radiostasjon. Telegrafisten rigget straks opp senderen. Sammen med Karl og Nils skulle han bli igjen her når vi andre tok turer over grensen til Norge. Planen var at vi skulle ha telt med oss, og sette det opp på et høvelig sted ved grensen. Derfra skulle vi så sveipe inn i Norge. -

En må være oppmerksom på at det fjellområdet vi skulle operere i, er midtvinters noe av det barskeste på hele Nord-kallotten. For det meste opererte vi rundt grensefjellet *Haldi*, som er *Finlands høyeste fjell*. Nordsiden av fjellområdet skråner inn i Norge, og ender ved det nå oppdemmede vannet (sjøen) *Goulas*. Her har vi de malmholdige fjellene hvor «*Birtavarre Gruver*» ble drevet, i slutten av forrige og begynnelsen av dette århundre. -

Vi hvilte oss nå godt ut i gammen. Alle så over og prøveskjøt våpnene. Det var som nevnt maskinpistoler og geværer vi hadde fått med oss. Gode svenske våpen. Hjalmar laget en melding om at vi var etablert og klare for innsats. Telegrafisten sendte den så i kode til ledelsen i Sverige.

Et par dager etter startet vi på vår første patruljetur mot grensen, og mot Norge. Det blåste en sur motvind, så det var tungt å gå. Derfor kom vi ikke riktig så langt som beregnet. Vi slo opp teltet i nordenden av *Pilthusjervi*. Et avlangt vann som ligger en mils vei fra grensen. Det var godt å komme inn i teltet, i ly for den sure nordavinden. Det var ikke så store plassen for fire. Når fokksnøen pakket seg rundt ble det ganske trangt i teltet. Alle fire var vi nok litt betenkt over det som kunne eller skulle skje neste dag. -

Hvis vi skulle gjennomføre oppdraget vårt, så var en mulig konfrontasjon med tyskerne absolutt tilstede. - Vi var jo så å si nødt til å trenge inn i et område som ennå i høyeste grad var besatt av tyske tropper. Ikke så mange milene unna pågikk det kamper mellom tidligere forbundsfeller, finner og tyskere. Ikke alle vet at de nå faktisk var fiender.

Alle satte vi vår lit til Hjalmar, som var lokalkjent, og hadde operert som grenselos her i flere år. Det var ikke første gangen han skulle overliste tyskerne i dette området. Ellers virket Peder som en solid støtte. Han hadde desuten mange morsomme historier på lager. Tilsynelatende den modigste av oss.

Hjalmar jaget oss opp i gryningen. Vi hadde avansert litt for kort, så det måtte vi ta igjen. Det var jo mørketid og korte dager. Vi må utnytte dagslyset! sa han. Det blåste ikke så mye som dagen før, men nå kom vinden fra øst og var kaldere. -

Forsvinningsdrakten i tett hvitt stoff var god å ha på seg. Ski og staver var også helhvite. Vi tok bare en ryggsekk med oss. Den bar vi etter tur. I den hadde vi amunisjon og nødrasjon for fire. I tillegg hadde vi også amunisjon i de store solide anorak-lommene. Der hadde vi også litt sjokolade, kjeks og rosiner. - Vi var forberedt på at det kanskje ikke ble anledning til lengere stopp, før vi var tilbake ved teltet igjen. Helst burde vi være tilbake før det ble helt mørkt, mente Hjalmar.

Hjalmar hadde fremsatt en plan: Han og jeg som var lokalkjent, skulle snike oss ned i *Kåffjorddalen*, for å finne ut om det i det hele tatt var noen tyske avdelinger der. Tidligere hadde de bare hatt en liten vaktstyrke i *Ankerlia*. - (Da vi var flyktninger.) Etter evakueringen og brenningen av *Nord-Troms og Finnmark* var det ingen som visste hvor langt sørover tyskerne hadde trukket seg tilbake. Hvor hadde de forresten plassert de store styrkene som var trukket tilbake fra Finland? -

Det var med en merkelig følelse vi passerte den norske grensen. Vi andre visste jo ikke nøyaktig når grensen var passert, men Hjalmar tror jeg nesten kunne finne frem i blinde i disse fjellene. Om sommeren har en kan hende vannskillet å holde seg til. Da kan en oppleve å se to bekker som renner i hver sin retning. Den ene tar snarveien ned til *Kåffjordbotn*, kanskje et par mil. Den andre har valgt det lange rennet ned *Tornedalen til den Botninska Viken*. Da står du på grensen mellom Finland og Norge. Om vinteren blir alt bare hvite vidder, og alle kjennemerker er utvisket. -

Etter hvert måtte vi være mere observang. Nå kunne vi se det store vannet Guolas. Vi syntes det var nesten for klar sikt, for vi kunne se så langt utover at vi skimtet Lyngsalpene i det fjerne. Det var derfor litt fare for at vi kunne bli observert av en eventuell tysker med kikkert. Ved Guolas var det en hytte som sto igjen etter gruveselskapet, og senere ble brukt av fiskere. Det så helt dødt ut der på avstand, men i kikkerten kunne vi se noen gamle skispor. Det måtte jo da ha vært noen der for ikke så mange dagene siden. Kunne tyskerne ha en utpost der? Hytta lå så sentralt til at vi ikke kunne komme videre uten å få den nærmere undersøkt.

I spredt orden gikk vi mot hytta fra baksiden. Jeg husker ikke hva vi ble skremt av, men en stund var vi helt sikker på at det var noen i hytta. Derfor tok vi dekning og var forberedt på kamp. Heldigvis var det falsk alarm. - To mann gikk da helt fram til hytta, mens de to andre lå i dekning, med våpnene i anlegg.

Tyskerne hadde nok brukt hytta, men noe fast tilhold hadde de sikkert ikke, fant vi ut. Det kunne jo vært fristende å ta en rast i hytta, men lederen syntes det var for risikabelt, så vi begav oss ut på noe som viste seg virkelig å bli farlig. -

Vi tenkte oss nå at det kunne være stasjonert tyskere i *Ankerlia*, som er nesten som en port til dalen, fra fjellet. Dette var det viktig å få klarlagt. Hele bygda var jo evakuert, og mange hadde jo som sagt rømt til Sverige. -

Hjalmars plan var at vi skulle gå nedover dalen til Sabitjok, som ligger midtveis mellom Guolas og Ankerlia. Det var et held at han betenkte seg. Om han hadde ført oss dit ville vi ha havnet rett i klørne på en tysk avdeling. -

I stedet fulgte vi fjellryggen på høyre side av dalen. Det var viktig å finne et sted hvor vi kunne få oversikt over dalen. På en fjellhulle under en berghammer satte vi oss på skiene for å spise litt av nisten vi hadde i sekken. -

Derfra hadde vi utsikt nedover dalen og mot Ankerlia, men kunne ikke se det som var under oss. - Det var kanskje det *Peder Olsen* ville bøte på, da han tok kikkerten og gikk nedover mot berghammeren under oss, uten ski. Da Peder var halveis ned til pynten bestemte jeg meg for å følge etter. Underveis så jeg at han gikk helt ut på pynten, og syntes han var vel modig som gikk frempå i oppreist stilling, med kikkerten klar. - Da skvatt jeg til: Det var faktisk høye rop (kanskje kommandorop) under fjellet. Det hørtes sikkert nærmere ut enn det var, i den klare luften. -

I det samme snur Peder seg og kommer mot meg i full fart. Blek som et lik var han. "Vi er ferdig!" sa han og for forbi meg. Når han sa det syntes ikke jeg heller det var noen å kaste bort, selv om jeg nok kunne hatt lyst til selv å se hva Peder var blitt så skremt av.

En ting var klart: Peder var observert av tyskerne da han sto i helfigur ute på berget. Grunnen til at han ikke så tyskerne straks var at han først rettet kikkerten nedover dalen og mot Ankerlia. Han gikk så et par skritt fram og rettet kikkerten rett ned. Da fikk han tyskerne som var på flaten under rett inn i kikkerten, samtidig som de skrek opp. For ham som hadde vært utsatt for tyskerne før ble dette et alvorlig sjokk. Derfor reagerte han som om tyskerne var i hælene på oss, og skremte også meg mer enn nødvendig.

NB: Noen annen forklaring har ikke jeg på denne historien, og på Peders vedvarende og langvarige sjokktilstand!

Når Peder som jeg trodde var den modigste av oss alle var så skremt, da måtte jo tyskerne være i hælene på ham opp skrenten. Jeg fikk derfor bare en tanke i hodet: Det var å komme meg opp til skiene og geværet mitt snarest mulig. Uten skiene følte jeg meg ganske ubehjelpelig i løssnøen. Nå kunne jeg se Håkon og Hjalmar.

De hadde forstått situasjonen, og hadde lagt seg på høyden for å gi oss dekning. Jeg våget ikke å se meg tilbake. *Peder*, som jeg hadde løpt fra, kom pesende etter. - Endelig var jeg oppe, og for rett bort til geværet og skiene. - Det følte virkelig beroligende å få geværet i hånden. Da jeg hadde fått på meg skiene hørte jeg at det smalt fra knausen hvor Hjalmar og Håkon lå. - Først var det bare enkeltskudd, så kom det en serie fra maskinpistolen til *Hjalmar*. - Jeg så nedover skråningen, men kunne ikke se noe fra der jeg sto. - Nå hadde også Peder fått på seg skiene. - Så du mange tyskere? spurte jeg ham. Ja, dem va mange på ski, svarte han anpusten. Han var fremdeleles skremmende blek, og tydelig i sjokk. -

Det var ingen som sa et ord. Alle visste hva som var det riktige å gjøre nå. Når alle sto klar på skiene følte vi oss ovenpå. Overfor tyskerne var dette i øyeblikket vårt beste kort.

Vi hadde ordre om ikke å begi oss i kamp uten at vi ble tvunget til det. Alle satte derfor av gårde i full fart. -

Hvis Hjalmar i den situasjonen vi da var i hadde kommandert oss til å stoppe for å ta kampen opp, så hadde vi selvsagt lystret. Senere hentydninger om at noen var reddere enn andre og rømte i panik, faller på sin egen urimelighet, fordi vi var mere eller mindre redde alle sammen. Selvsagt var vi det! - Vi var jo bare fire mann, mot kanskje et kompani tyskere, som Peder påsto han hadde sett. Da vi nå nærmet oss *Guolas* igjen, kunne vi høre stemmer langt borte. Det var blitt skumring, så vi kunne ikke se særlig langt. Tyskerne var sikkert på vei for å ta oss!

Hjalmar la nå om ruta. Vi gikk mere østover, mot *Reisadalen*. Vi gikk så fort som vi kunne klare. Selv om alle var trenede skiløpere så var kreftene nesten oppbrukt etter å ha gått på ski fra tidlig om morgenen. - Etter å ha gått slik i ilmarsj i kanskje halvannen time bestemte patruljelederen seg for å stoppe, og eventuelt ta kampen opp med tyskerne som var etter oss. Vi måtte i hvertfall ha en nødvendig hvilepause. -

- Nå delte *Hjalmar* også ut noen "Effedrinpiller" som vi skulle ta om nødvendig, for å motvirke trettheten. -

- På en liten høyde la vi oss i stilling bak en fjellknaus. Nå var den verste redselen gitt seg for mitt vedkommende, selv om jeg ikke følte meg som noen stor kriger. Jeg hadde to pakker patrone til mitt Krag Jørgensengevær. Det Hjalmar håpet på var at tyskerne ikke oppdaget oss før de kom på skuddhold for maskinpistolene. Vi kunne skimte 6-7 tyskere som sto stille langt bak i sporene våre. - Hva nå? -

Håkon syntes ikke det var noen mening i å ligge der å vente på dem, men Hjalmar mente det var viktig at vi fikk hvilt oss godt ut til en ny forsering, hvis vi fremdeles skulle bli forfulgt.

- Det ble etter hvert kaldt å ligge der, og det ble mørkere. Tyskerne hadde antakelig gitt opp, men vi følte oss ikke sikre.

Jeg husker bare vagt om en ryggsekk som var satt igjen, men Hjalmar kan fortelle at det var han som hadde gjemt sekken under noen steiner da vi gikk på det hardeste. Jeg husker nå at det var derfor jeg hadde fått to hele pakker med amunisjon i lommene. Han og Håkon gikk nå tilbake for å finne sekken i mørket, mens Peder og jeg skulle dekke eventuell retrett. Da de kom tilbake med sekken kunne de fortelle at det var lys i fiskerhytta ved *Guollas*. -

Nå endelig kunne vi starte på tilbaketuren til teltet. - Mens vi gikk blåste det opp og vi ble omsluttet av snøfokk og mørke. Det var ikke så mye krefter igjen i kroppene våre, etter 14-15 timer på skiene. og i tillegg stress og sjokk. -

Jeg måtte bare gå etter lyden av Håkon, som jeg kunne høre foran meg i snøføyka. Tid og bevissthet var nå uten mening. - En periode ble jeg overmannet av tretthet, og hadde mest lyst til å gi meg over og legge meg ned i snøen, men klarte med litt stahet å vinne over trettheten. -

- Det verste var at vi ikke hadde noe for tørsten. For mitt vedkommende ble det til at jeg spiste en blanding av sjokolade og sne. -

Hvordan min kjære onkel nå kunne finne fram over grensen og til teltet, det forblir for meg en gåte. Vi kom ikke dit før langt på natt. Antagelig var den over tre på morgenen, for det hadde begynt å lysne. Det var litt av en skitur vi hadde hatt! Hvem som orket å tenne primusen, så vi fikk varm buljong, det husker ikke jeg nå. Vedkommende burde blitt beåret med medalje. Det tok ikke lang tid før alle var sloknet i soveposene sine. -

Vi våknet ut på dagen med at teltet var presset innover fra alle kanter. Fokksnøen holdt på å presse hele teltet sammen, så vi måtte faktisk grave oss ut. - Etter å ha sparket unna den værste snøen varmet vi oss hver sin boks med reserveproviant, før vi dro tilbake til stasjonen. -

Gammen var ikke det komfortableste sted å komme tilbake til, men her kunne vi i hvert fall hvile ordentlig ut. Hjalmar laget en rapport om turen, og Norderud fikk bruk for sine ferdigheter med morsenøkkelen. -

Det kom snart svar tilbake: Skaff flere opplysninger om tyske troppeansamlinger i Lyngnområdet! - Er det fergetrafikk over Lyngen? Det var også noen andre anmodninger som jeg ikke kan huske så lenge etterpå. -

Vi var jo nå blitt bedre kjent med hverandre. Etter omstendighetene hadde vi det ganske hyggelig sammen. Riktignok var Peder ikke lengere den glade, modige gubben. Han var fremdeles i sjokktilstand og ba om å få slippe flere turer til Norge. At han var skadet psykisk for resten av livet, det tenkte vi oss likevel ikke muligheten av den gang, men det skal vær tilfelle. - Vi ble derfor bar tre mann på neste tur. -

Finland var nå i full gang med å jage sin tidligere alierte ut av landet sitt. - Det var de nødt til etter kapitulasjonsavtalen med *Sovjet*. Det er ganske mange som ikke vet at Finland faktisk var i fysisk krig med tyskerne. Faktum var at vi på denne patruljen var inne i kampsonen for denne krigen. Kamhandlingene foregikk nå ved *Kilpisjervi*. Vi var ikke lengere unna enn at vi til tider kunne høre kanontorden. -

Det vi var redde for, var at vi skulle bli observert av tyske fly som noen ganger sveipet over oss, på vei til kampområdet. - *Norderud* rigget ned antennen, og vi prøvde å kamuflere området. Det var å håpe at flyveren bare ville se en same med reinen sin. Vi likte derfor ikke at det ble for mye klarvær. Særlig med tanke på at vi skulle ut på patrulje igjen. Vind og snøfokk var nok vår beste venn i så måte. -

En slik dag ble det så tatt beslutning om å ta av, for å begi oss på vår andre patruljetur over til Norge.

- Starten på denne turen er ikke innprentet i minnet, slik som den første gangen vi dro ut. Det var lett snefall og vinden var ikke så bitende som forige gang, men det var tungt å gå på grunn av all fokksneen. Vi kom i hvert fall ganske tidlig frem til teltet vårt. Vi kalte det for "Den siste skanse". Jeg tror det var Hjalmar som fant på det navnet. - Teltet var helt nedsnedd og teltstangen var knekt. Vi fikk reparert den på et vis, og krøp inn. - Aldri så galt er det godt for noe. Nå hadde vi albuerom. - Jeg minnes likevel at jeg savnet *Peder*. Kanskje det er noe selvmotsigende i det, men for meg virket han som en solid støtte. Ikke for meg personlig, men for patruljen. Litt overdrevet: Det fjerde bordbenet manglet, når ikke *Peder* var med oss. -

Denne gangen visste vi at vi måtte omgå *Guolas og Sabitjok*. Vi var klar over muligheten for at tyskerne var på utkikk etter oss. Mest sansynlig trodde de nok at det var en finsk patrulje de hadde hatt besøk av. -

Vi startet grytidlig denne gangen også. Det var ganske lunt nede ved *Pilthusjervi*, hvor vi hadde teltet. Det var når vi kom over grensen at en iskald vind slo i mot oss. Det var bitende kaldt. Hjalmar hadde nå to alternativer. Den ene var å gå på vestsiden av *Kåffjorddalen*, mot *Mamndalen*, for å få en oversikt over Lyngenfjorden. Det andre var å gå langs østsiden av dalen. Fra østsiden kunne vi eventuelt snike oss ned i selve dalen, for å finne ut hva som befant seg der. -

- Det siste alternativet ble derfor valgt. - Mandalsalternativet kunne vi eventuelt ta neste gang, ble vi enige om. Da kunne vi eventuelt flytte teltet noe nærmere grensen. Denne turen ble etter hvert litt av et slit, i sterk vind og kanskje 15-20 kuldegrader. Desto lenger utover fjellet vi kom jo sterkere ble vinden. Dessuten var det hard skare på fokksnøen. - Slik sett var vi i det hele tatt ikke redd for å møte noen tyskere, i slikt vær. -

Etter å ha strevet oss fram i flere timer kom vi fram til en fjelltopp, hvorfra vi hadde en fantastisk utsikt utover. - I kikkerten kunne vi se langt utover fjorden. Det var ikke mulig å se noen ferger, eller annen trafikk på Lyngen. Fjellene stengte, så det var ikke mulig å se fergeleiene i *Olderdalen* og *Lyngseidet*. - Herfra hadde vi ikke full oversikt over *Kåfjorddalen* heller. Vi måtte derfor karre oss nedover en bratt skråning, til en berghammer nedenfor. -

- Nå kunne vi se rett ned i dalen, og kunne straks se at det var liv der nede, men ikke av dem som egentlig hørte til der. Her var det nok tyskerne som tok seg til rette. Det steg røk opp fra pipene på flere hus, også fra "Gammelgården", mitt og Hjalmars barndomshjem. Det var ikke mye liv å se utenfor husene. Det eneste vi så var to mann som var på vei mot *Ankerlia*. Kulden holdt antagelig de fleste innendørs. - For å skaffe seg brensel rev de opp gulvplank og panel i de husene de ikke brukte som opphold. -

(Dette kunne folk konstatere da de kom tilbake til husene sine etter krigen.) -

Det vi nå begynte å lure på var at de tyskerne som nå lå i *Kåfjorddalen* måtte være en sikringsstyrke. Hva hadde de ellers der å gjøre? - De hadde jo kamper gående ikke langt unna, ved *Kilpisjervi*. -

Gjennom dette området hadde de nettopp trukket tilbake 50-60000 mann (Kanskje flere) fra nordfronten mot Sovjet. -

NB: Ved å se på et kart kan en se hvor sentralt *Kåfjorddalen* lå i denne dramatiske situasjonen for den tyske krigsmakt. -

- Senere har jeg ofte lurt på om vi egentlig var midt inne i et hvepsebol. -

Hjalmar diskuterte dette med *Håkon* og meg, og vi ble enige om at det ikke lengere var noen hensikt å klatre ned i dalen. Nyttan sto ikke i forhold til risikoen ved det! Det ville være ganske strabasiøst, og uten skiene ville vi ikke ha store sjansen til å komme oss unna, om vi skulle bli oppdaget av tyskerne.

Så mye lengere kunne vi ikke gå den dagen. Det var på tide å returnere til "Siste Skanse" teltet. I det utrivelige været kunne vi ikke tenke oss at tyskerne var ute på fjellet. Vi tok derfor sjansen på å gå snarveien over *Guolas*. Derfor gikk det ganske greit å komme tilbake til teltet denne gangen, selv om det røynt på i den sure vinden. -

Vi angret da på at vi ikke hadde flyttet teltet noe nærmere grensen. -

- Det var i alle fall godt å krype inn i teltet. Vi tente på primusen og varmet de samme boksene som vi nå hadde spist hver eneste dag i ukevis. Buljongen var det beste vi hadde med oss. Provienten ellers var et sorgens kapittel. -

Hjalmar hadde nå fått for seg at vi måtte til *Sabitjok* igjen. Han kunne ikke skjønne at tyskerne kunne ha leir der. Det måtte være i *Ankerlia* tyskerne hadde hovedkvarteret. Han mente at det måtte være viktig få dette med i rapporten han skulle sende. Tidlig om morgenen neste dag dro vi derfor over grensen igjen. Været var ikke særlig bedre enn dagen før, og det var vi bare glade for. -

Vi kom greit frem til stedet vi hadde vært da vi støtte på tyskerne. Skisporene og tråkkene var ennå synlige i snøen. - Vi rastet og lurte på hvordan vi videre skulle gå fram. Denne gangen ville ledeen selv være observatør. Det var vind og snøfokk, så sikten var ikke særlig god. - Antagelig var det derfor jeg i grunnen ikke var særlig engstelig, selv om jeg fremdeles så for meg redselen i ansiktet til *Peder*. -

Den karen som nå gikk ned den samme skråningen hadde vært ute for tyskere mange ganger før. Han ville nok ikke få panik. Han la seg på alle fir før han krøp ut på pynten. *Håkon* og jeg satt spent og ventet, klar til å gi dekning om nødvendig. - Ikke lenge etter så vi at han reiste seg opp og kom rolig opp skråningen. -Det var som jeg tenkte, sa han. Det eneste han hadde sett var en masse skispor og tråkk. Det var nok i dalen og *Ankerlia* tyskerne var stasjonert.

De hadde kanskje lekt seg, eller trent i slalom og utforkjøring, akkurat den dagen vi uheldigvis støtte på dem. Det var selvsakt fare for at de også hedde daglige patruljer innover fjellet. Vi tenkte på skisporene vi etterlot!

Det var nå bare å komme oss tilbake til teltet. - Tro det eller ei, men nå syntes jeg Håkon og Hjalmar tok det litt for rolig. Det blåste nok en del, men det var klarvær. Sola var ennå ikke kommet igjen, men om bare noen få dager ville den komme opp over horisonten, og mørketiden ville være slutt her nord. -

Jeg satte derfor opp farten og tok av mot en fjelltopp. Jeg trodde det var Halditoppen, men oppdaget snart at det nok var en annen topp som var adskillig høyere. - Her oppefra hadde jeg i hvert fall panoramutsikt, og kunn nok observert alt som eventuelt rørte seg over de svære hvite viddene rundt Guollas i nord, men også sørover Finland og mot grensefjellene ved treriksgrensen. Jeg hørte flydur og la meg ned bak en fjellhammer for sikkerhets skyld. Flyet forsvant snart sørover. -

Det var nå for det meste fin utforkjøring til *Piltusjervi* og teltet vårt. Da de to andre kom lå jeg i soveposen og sov. Nå spiste vi og diskuterte alt som hadde hendt. - Vi fikk Hjalmar til å fortelle fra enkelte opplevelse han hadde hatt som grenselos. - Det var forresten nå jeg fikk vite hva Håkon hadde gjennomgått i tysk fangenskap. Han ble dømt til tre års fengsel i Tyskland fordi han var i besiddeksje av jaktvåpen i 1941.

- På kvelden blåste det opp til noe vi måtte betegne som storm. -

Det var et held at vi var kommet tilbake fra turen. Neste dag var det nesten ikke mulig å komme ut av teltet. Tyngden av fokksnøen som holdt i hvertfall teltet på plass, så vinden ikke tok det med seg. - Vi hadde ikke annet å gjøre en å holde oss i soveposene hele dagen. Det løyet litt på kvelden, men det var for sent å dra ned til stasjonen, så vi måtte bare ligge der enda en natt. -

Allerede i 4-5 tiden om morgenen var vi så lei av å ligge i soveposene at vi like godt bestemte oss for å bryte opp. -

- Sneen lå tett pakket rundt teltet, som var gjennomfrosset og stivt. Stangen var jo også defekt. Hele teltet trengte reparasjon, derfor bestemte vi oss for å ta det med oss. For å lette på børen la vi igjen en del amunisjon og hermetik. Vi gjemte det inni en bergsprekk. Jeg har ofte lurt på om det ligger der fremdeles? - Vi hadde allerede planlagt en ny tur mot *Mandalen*, så vi skulle jo tilbake. -

Da vi kom tilbake til stasjonen ble vi ganske forskrekket. Alle de syv kjørereinene sto klart forspent, og karene var i ferd med å laste sledene. - De var sikker på at vi var tatt av tyskerne. Jeg kan ikke husk det nøyaktig, men det var *Peder* som hadde satt det hele i gang. -

- *Peder* hadde vært av gårde for å se etter oss, og var kommet tilbake uten å ha funnet oss ved teltet. - Stormen var så kommet over ham på tilbaketuren, så han holdt på å omkomme. Antagelig har han vært ved teltet like før vi kom tilbake fra *Sabitjok*. Da vi ikke kom dagen etter heller, hadde *Peder* klart å overbevise de andre på stasjonen om at vi måtte være drept eller tatt til fange! -

Lederen vår var nå fly forbanna. - Det var et held at vi hadde startet så grytidlig fra teltplassen, ellers ville vi ha kommet til en forlatt stasjon. Slukkøret hadde karene nå ikke annet å gjøre enn å lesse av igjen, og rigge opp radiosenderen. -

- Etter hvert fikk vi roet oss ned og hvilt ut etter strabaser og sinnsbevegelser. Alle slo seg til ro igjen, og kameratskapet ble gjenopprettet. Vi hadde forståelse for at *Peder* trodde vi var tatt av tyskerne, men vi mente han hadde overreagert. -

Nå gjaldt det for Hjalmar å få sendt en ny troverdig rapport om den siste patruljeturen. Vi hadde ikke innfridd alle ordrene vi hadde fått fra overkommandoen. - Ennå hadde vi ikke funnet ut om det var fergetrafikk over Lyngen. Riktignok hadde vi ikke sett noen ferger eller andre skip midtfjords, men hadde vi ventet lenge nok? -

Det ble diskutert frem og tilbake om dette. - Folket på nordsiden av *Lyngen* hadde jo tyskerne jaget sørover, så noen fast rutetraffic kunne det da ikke være noen vits med, var vi enige om.

I det siste hadde det vært liten flyaktivitet og vi hørte ikke skytingen ved Kilpis lenger. Tyskerne hadde muligens trukket seg tilbake inn i Norge? -

- Hjalmar hadde tidligere vært lite meddelsom med det han visste om det egentlige formålet med patruljen vår. Nå kom det frem at en av oppdragsgiverne hadde informert ham om de egentlige planene. Det var finnens situasjon som hadde fremskynnet en plan om at polititroppene i Sverige kunne gå sammen med finnene, og overta kampen mot tyskerne, når de var jaget inn i Norge. - Polititroppene skulle så gå mot *Skibotn*. Dette ble det ikke noe av. Sansynligvis fordi russerne ikke gikk videre sørover fra *Kirkenes*. -

Vi hadde nå noen rolige dager, og teltet ble tørket og reparert. Vi hadde et telt til, men det var mindre, med en tynnere duk av dårlig kvalitet. Teltstange kunne vi bruke. Nå var det bare en beslutning fra lederen som skulle til, for at vi skulle starte på en ny tur. -

Det begynte nå for alvor å gå opp for oss alle, at det var en elendig proviant vi hadde fått med oss. Hermetikken var bare av et slag. Små porsjonsbkseser, med en gulgrønn lapskaus, med noen mikroskopiske kjøttbiter i. Det grønne kom av at det var så mye grønne erter. Til å begynne med smakte det ikke verst, men etter en tid begynte maven min å reagere. Ute på tur levde jeg mest på kjeks, rosiner og sjokolade. Ja også buljong da. Da merket jeg ikke så mye, men etter to-tre dager med boksematen fikk jeg konstant mavesjau. -

Leonhard og telegrafisten klaget også på magetrøbbel. Etter hvert ble jeg nokså tynn, uten at jeg var direkte syk eller slapp. Til slutt tålte jeg nesten ikke synet av den grønne græbba, men noe måtte vi jo spise. Jeg kan ikke huske hvor ille det var med de andre, men alle klaget på provianten. -

Når provianten ikke holdt mål begynte det å røyne på humøret og motivasjonen. Et par mann hadde også fått lus på seg. *Telgrafist Norderud* var den ene. Det er ikke mulig å glemme fjeset hans, da han tok av seg underskjorta og oppdaget at det var liv i den. -

- Kropsvask og klesvask var det nesten umulig å få utført. Såpe og vaskemidler var det heller dårlig med. -

Det ble sendt en rapport til ledelsen om situasjonen, hvor det ble gitt beskjed om at vi holdt på å bli syke på grunn av dårlig proviant. Vi fikk svar omgående: "Det gis tillatelse til å slakte en rein, for å få ferskt kjøtt. Stasjonen må oppretholdes! Hvis mulig fortsatt rekognoseringen!" - Det var jo klar beskjed. -

Hvordan det hadde seg, det husker jeg ikke, men ingen rein ble slaktet. Muligens ville ikke samene avgi noen rein. -

Tor Norderud begynte nå å få inn gode nyheter inn over radioen. - Tyskerne holdt på å bryte smmen på alle fronter. Flere av oss begynte derfor å lure på om det kunne være noen vits i å ta flere turer over til *Norge*. Krigen ville muligens snart være slutt.

- Det ble likevel besluttet at vi skulle dra av gårde. - Jeg husker at Hjalmar så på Peder: "Blir du med denne gangen. Du er vel klar over at du blei uttatt fordi du var godt kjent i *Olderdalen* og *ytre Kåfjord*." - Peder så bare rett ned og sa ikke et ord. - I løpet av natta før vi skulle gå, røyk det opp med et ordentlig ufyselig uvær. Det varte i flere dager og endte med sludd og regn, så skiføret ble så elendig at hele turen ble utsatt. -

Det ble ikke noen flere spionturer. -

Det ble diskutert frem og tilbake om dette. - Folket på nordsiden av *Lyngen* hadde jo tyskerne jaget sørover, så noen fast rutetraffic kunne det da ikke være noen vits med, var vi enige om.

I det siste hadde det vært liten flyaktivitet og vi hørte ikke skytingen ved Kilpis lenger. Tyskerne hadde muligens trukket seg tilbake inn i Norge? -

- Hjalmar hadde tidligere vært lite meddelsom med det han visste om det egentlige formålet med patruljen vår. Nå kom det frem at en av oppdragsgiverne hadde informert ham om de egentlige planene. Det var finnens situasjon som hadde fremskynnet en plan om at polititroppene i Sverige kunne gå sammen med finnene, og overta kampen mot tyskerne, når de var jaget inn i Norge. - Polititroppene skulle så gå mot *Skibotn*. Dette ble det ikke noe av. Sansynligvis fordi russerne ikke gikk videre sørover fra *Kirkenes*. -

Vi hadde nå noen rolige dager, og teltet ble tørket og reparert. Vi hadde et telt til, men det var mindre, med en tynnere duk av dårlig kvalitet. Teltstange kunne vi bruke. Nå var det bare en beslutning fra lederen som skulle til, for at vi skulle starte på en ny tur. -

Det begynte nå for alvor å gå opp for oss alle, at det var en elendig proviant vi hadde fått med oss. Hermetikken var bare av et slag. Små porsjonsbksker, med en gulgrønn lapskaus, med noen mikroskopiske kjøttbiter i. Det grønne kom av at det var så mye grønne erter. Til å begynne med smakte det ikke verst, men etter en tid begynte maven min å reagere. Ute på tur levde jeg mest på kjeks, rosiner og sjokolade. Ja også buljong da. Da merket jeg ikke så mye, men etter to-tre dager med boksematen fikk jeg konstant mavesjau. -

Leonhard og telegrafisten klaget også på magetrøbbel. Etter hvert ble jeg nokså tynn, uten at jeg var direkte syk eller slapp. Til slutt tålte jeg nesten ikke synet av den grønne græbba, men noe måtte vi jo spise. Jeg kan ikke huske hvor ille det var med de andre, men alle klaget på provianten. -

Når provianten ikke holdt mål begynte det å røyne på humøret og motivasjonen. Et par mann hadde også fått lus på seg. *Telgrafist Norderud* var den ene. Det er ikke mulig å glemme fjeset hans, da han tok av seg underskjorta og oppdaget at det var liv i den. -

- Kropsvask og klesvask var det nesten umulig å få utført. Såpe og vaskemidler var det heller dårlig med. -

Det ble sendt en rapport til ledelsen om situasjonen, hvor det ble gitt beskjed om at vi holdt på å bli syke på grunn av dårlig proviant. Vi fikk svar omgående: "Det gis tillatelse til å slakte en rein, for å få ferskt kjøtt. Stasjonen må oppretholdes! Hvis mulig fortsatt rekognoseringen!" - Det var jo klar beskjed. -

Hvordan det hadde seg, det husker jeg ikke, men ingen rein ble slaktet. Muligens ville ikke samene avgi noen rein. -

Tor Norderud begynte nå å få inn gode nyheter inn over radioen. - Tyskerne holdt på å bryte smmen på alle fronter. Flere av oss begynte derfor å lure på om det kunne være noen vits i å ta flere turer over til *Norge*. Krigen ville muligens snart være slutt.

- Det ble likevel besluttet at vi skulle dra av gårde. - Jeg husker at Hjalmar så på Peder: "Blir du med denne gangen. Du er vel klar over at du blei uttatt fordi du var godt kjent i *Olderdalen* og *ytre Kåfjord*." - Peder så bare rett ned og sa ikke et ord. - I løpet av natta før vi skulle gå, røyk det opp med et ordentlig ufyselig uvær. Det varte i flere dager og endte med sludd og regn, så skiføret ble så elendig at hele turen ble utsatt. -

Det ble ikke noen flere spionturer. -

Om det var ordre fra overkommandoen eller om det var vår leder som så det uholdbare i situasjonen, det har jeg ikke klart for meg. Vi pakket i hvert fall sledene og satte kursen mot Sverige. Etter nesten to måneder i den finske ødemarken, og med tre raider inn på norsk område, tok vi nå sareste vei mot Svenskegrensen.

Det viste seg at vi enda skulle komme opp i en dramatisk situasjon. Det begynte med at Håkon og jeg gikk noe foran raiden. Da fikk jeg se noen primitive skistaver som stakk opp av sneen. Jeg tenkte ikke over at vi kunne være kommet inn i et område hvor det hadde vært kamper mellom finner og tyskere. Alt var nå for det meste snedekket. - Jeg var dum nok til å dra i en skistavene, men slapp den ganske snart, da det fulgte med en arm. Etter skistaven å dømme var det mest sansynlig en finne som lå der. Det var flere staver som stakk opp på samme måten. - Vi fikk kraftig kjeft av Hjalmar etterpå, fordi vi gikk så langt foran. - Det var nemlig satt opp en prosedyre for hvordan vi skulle forholde oss når vi nærmet oss finske militæravdelinger. Finnene var nemlig varslet om at det var norke avdelinger ute på rekognosering. Vi hadde et norsk flagg med oss. Når vi nærmet oss finske tropper skulle vi stanse og vise flagget. - Denne gangen kunne det gått rent galt! -

Vi kom nemlig til en finsk kommandoleir. Da vi kom til leiren fikk vi høre at vi var blitt tatt for tyskere. Det var bare en årvåken soldat som stusset over det gjennomført hvite utstyret vi hadde. Dessuten var det tydelig at vi var virkelige skiløpere. Det var ingen av tyskerne de sloss mot nå. - Finnene var glade for ikke å ha skutt, da de fikk se reinraiden som kom baketter. - I den finske leiren ble vi godt mottatt. *Peder Olsen* levnet til når han kunne være tolk og fikk prate på finsk, som var hans morsmål. Hjalmar måtte til konferanse med kommandanten, hvor han ble grundig utspurt. De finske soldatene flokket seg rundt oss, for å se på utstyret vårt. Det kunne vi godt forstå, når vi så det fattigslige utstyret de hadde, etter å ha drevet krig i årevis. - I løpet av et par dager kom vi til *Karesuando by*. Der hadde gruppekommandoen, med *oberstløytnant Bryhn* i spissen slått seg ned. - Han var da øverste sjef for en gruppe på tre bataljoner, nemlig 1., 2., og 5. feltbataljon. -

Lederen vår, *Hjalmar Steinnes*, måtte straks til *oberstløytnant Bryhn* for å avgi rappraort. Det var tydelig at vi nå var underlagt hans kommando. -

Etter det fikk jeg knapt nok snakket med onkelen min, for han hadde det travelt med å komme sørover, til sin *Anna*, med nyfødt datter *Ann Mari*, som var født mens vi var ute i ødemarken. Vi andre ble innlemmet i *Bryhns* stabskompani, uten noen status, og uten tilknytning til noen avdeling. I leiren ble vi behandlet med en viss respekt, vi som hadde vært på patrulje hjem til Norge. - Ingen av oss hadde fått noen striper, men hadde lønn som sersjanter. Alle var ganske nysgjerrige, og ville vite hva vi hadde opplevd. I leiren ble vi betegnet som "*Dodspatruljen*"!

Etter hvert ble vi lei av å gå uvirksomme i denne leiren. Derfor ble det en kjærkommen avveksling for meg, da jeg fikk problemer med tennene. Jeg fikk rekvisisjon til en tannlege i *Kiruna*, samt permisjon i fem dager. Det var nesten en dagsreise med buss hver vei. -

Jeg tok meg selvsagt litt ut i *Kiruna*, hvor jeg bl.a. også var på dans. Der møtte jeg *Greta*, som jeg også traff igjen senere og hadde brevkontakt med i mange år etterpå.

Så var jeg tilbake i *Karesuando* igjen. Det ble nå om mulig enda kjedeligere å være der, etter den fine turen til *Kiruna*. -

Vedr. Patruljen.

Forst etter krigen fortalte lederen Hjalmar Steinnes meg at patruljen hadde kodebetegnelsen «Vega», og var klarert av øverste militære myndighet i London. Samtidig fikk jeg vite at sammen som var med oss het Nils Tornesius.

Vedr. Patruljen «Vega»

Jeg har skrevet ned det jeg husker fra de strabasjose opplevelsene vi hadde midtvinters 1945, fordi både jeg og de andre som var med trodde vi var med på et viktig oppdrag i militær henseende. Det som derfor har forundret meg at ingen militær enhet har hatt ansvar for de fire patruljene som var utsendt for å spionere på tyskerne i *Nord-Troms* og *Altaområdet*.

At ingen i dag, 50 år etter, på militært hold kjenner til dette er forståelig, men allerede da jeg ble dimitert høsten 1945 var det vanskeligheter med å få dokumentert den tiden jeg var med i patruljetjeneste. Jeg ba dem da om å kontakte *oberstløytnant Bryhn* (Senere general). Da gikk det i orden.

Vi var fra begynnelsen blitt innprentet at patruljene var hemmelige. Jeg kom aldri til å spørre telegrafist *Norderud* om hvem han hadde Radioforbindelse med. Jeg regnet med at det var noen i *Stockholm*. - Senere har jeg fått vite at det faktisk var *London* han hadde forbindelse med.

Hemmeligholdelsen måtte bero på at politroppene ennå ikke offiselt hadde tatt opp kampen mot tyskerne. Det hele var vel avhengig av svenskenes godkjennelse til å drive krig, med utgang fra svensk territorium

NB: Det var sikkert noe der!

Hvor er det så blitt av de som var med på vår patrulje?

Lederen, *Hjalmar Steinnes*, fikk sjåføropplæring i Sverige og startet transportfirma i sin hjembygd Kåfjord i Troms. Dette drev han med helt til han fikk hjerneslag for noen år siden. Lenge før det bar han tydelig preg av det han gjennomgikk under krigen. - Han var jo med i hjemmefronten som grenselos, helt til han selv måtte rømme til Sverige.

Etter krigen var han i mange år leder for heimeværet i Kåfjord.

Peder Olsen er død. - Han ble gift og bosatte seg i Kautokeino. Han kom aldri helt over sjokket han fikk under patruljen, og fikk derfor kriksskadepensjon. - Han hadde visstnok også hatt andre, psykiske påkjenninger før han måtte rømme til Sverige. Han fortalte aldri hvorfor, men han bar på et fryktelig hat mot tyskerne. -

Håkon Rognli bor nå med fam. i *Nordkjosbotn i Balsfjord*. Han var 3 1/2 år i fangenskap i Tyskland. Straks han ble fri rømte han til Sverige. - Han ble igjen i Sverige etter krigen og var på tømmerhogst der i 14 år. - Han lever ennå og fikk vilmarksprisen i 1998.

Radio-telegrafisten, Tor Norderud, tok juridisk embeds-eksamen. - Han ble juridisk konsulent ved *Raufoss Amunisjons-fabrik*. - Som pensjonist bor han fremdeles på *Raufoss*. -

Undertegnede var elektromontør. Tok så teknisk skole. Seilte som skipselektriker i 3 år. Drev som Aut. Installatør i 12 år. Siste 26 år inspektør og avd.ing. ved Oslo Lysverker... Nå pensjonist og bosatt i Oslo. -

Leonhard Koth bor i *Skibotn*. Han er også pensjonist.

*Hvordan gikk det med de tre andre patruljene? De som dro til:
Nord-Reisa, Kvenangen og Alta.*

Jeg vet at *Altapatruljen* kom i kamp med en tysk tropp og drepte to tyskere. Leder for den patruljen var en Dahl fra Alta (senere Lensmann.)

Kvenangenpatruljen vet jeg lite om. For noen år siden kjørte jeg gjennom *Kvenangen*. Da prøvde jeg å kontakte Kåsa, lederen for denne patruljen. Jeg fikk da vite at han var død.

Det skal i hvert fall være en fra *Nord-Reisapatruljen* som lever enda, men jeg har ikke oppnådd å få kontakt. De skal også ha vært oppe i dramatiske situasjoner den vinteren.

NB: Jeg skulle gjerne hatt forbindelse med noen fra de andre patruljene, som ennå lever, for om mulig å få nedskrevet deres sikkert ikke mindre dramatiske opplevelser, enn det vi i Lyngenpatruljen hadde.

Jeg vet ikke ikke kodebetegnelsen «*Vega*» gjaldt for alle fire patruljene.